

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski

SSN Tomasz Szanciło (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. sp. z o.o. w R.

przeciwko M. B. i R. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 grudnia 2021 r.,

zażalenia pozwanego R. P.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 5 maja 2020 r., sygn. akt I AGz (...)

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od R. P. na rzecz D. sp. z o.o. w R. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 maja 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną pozwanego R. P. od postanowienia tego Sądu z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie z powództwa D. sp. z o.o. w R. o zapłatę.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że pozwany wniósł skargę kasacyjną od postanowienia, którym oddalono zażalenie pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w R. w przedmiocie wykładni wyroku. Tymczasem skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. W ocenie Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie w przedmiocie wykładni wyroku nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną, a zatem skarga podlega odrzuceniu.

Zażalenie na postanowienie z dnia 5 maja 2020 r. wniósł pozwany R. P., zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398¹ § 1 w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 361 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej, w sytuacji gdy skargę kasacyjną skierowano przeciwko postanowieniu Sądu Apelacyjnego dotyczącemu rozstrzygnięcia, którego przedmiotem jedynie pozornie była wykładnia pojęć języka prawnego (terminów ustawowych) użytych w wykładanym wyroku, które do tego były jasne i nie podlegały wykładni, a więc nie istniały wątpliwości co do treści wyroku w rozumieniu przewidzianym przepisami prawa. W rzeczywistości rozstrzygnięcie to zostało wydane w niewłaściwej formie, gdyż było merytorycznym orzeczeniem co do odsetek, zmieniającym sentencję prawomocnego wyroku na korzyść powoda (z odsetek ustawowych na odsetki ustawowe za opóźnienie), którego to wyroku powód uprzednio nie zaskarżył.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu, jako niezasadne.

Zgodnie z art. 352 k.p.c. sąd, który wydał wyrok, rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści. Niejednoznaczność sentencji wyroku bądź jego uzasadnienia, a także sformułowanie przez sąd sentencji wyroku w sposób

dopuszczający różne sposoby jej interpretacji podlega rektyfikacji w oparciu o ten przepis, służący m.in. rozwianiu wątpliwości strony lub organu egzekucyjnego w zakresie sposobu wykonania wyroku (postanowienie SN z dnia 30 września 2020 r., I CSK 662/19).

Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną pozwanego R. P. z uwagi na fakt, że postanowienie w przedmiocie wykładni wyroku nie podlega zaskarżeniu. Skarżący zaskarżył skargą kasacyjną postanowienie z dnia 28 lutego 2020 r., oddalające jego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 3 października 2019 r. w przedmiocie wykładni wyroku z dnia 7 października 2016 r. Należało zatem zbadać, czy postanowienie z dnia 3 października 2019 r. zapadło z naruszeniem wymagania wynikającego z art. 352 k.p.c., albowiem według pozwanego to postanowienie, jak i postanowienie z dnia 28 lutego 2020 r. były *de facto* orzeczeniami merytorycznymi, które powinny przybrać formę wyroków, jako że doszło do dodatkowego zasądzenia na rzecz powoda odsetek w stosunku do odsetek zasądzonych wyrokiem z dnia 7 października 2016 r.

Wyrażony w zażaleniu pogląd, że wykładnia orzeczenia, podobnie jak jego sprostowanie nie może prowadzić do nowego rozstrzygnięcia ani uzupełnienia poprzedniego rozstrzygnięcia, jest niewątpliwie trafny i ugruntowany w orzecznictwie (zob. np. wyrok SN z dnia 5 listopada 2015 r., V CNP 6/15; postanowienia SN z dnia: 25 marca 1968 r., II PZ 21/68; 30 kwietnia 1970 r., II CZ 31/70; 10 października 1978 r., IV CR 144/78; 3 lipca 2003 r., I CZ 17/03; 16 lutego 2012 r., III CZ 5/12).

Niemniej nie można zgodzić się ze skarżącym, że postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 3 października 2019 r. stanowiło niedopuszczalną – w świetle art. 352 k.p.c. – merytoryczną zmianę wyroku tego Sądu z dnia 7 października 2016 r., a więc stanowiło orzeczenie co do istoty sprawy i dlatego powinno podlegać zaskarżeniu apelacją, a następnie orzeczenie Sądu Apelacyjnego – skargą kasacyjną.

Treść postanowienia z dnia 3 października 2019 r. mieści się w granicach orzeczenia w przedmiocie wykładni. Sąd Okręgowy wyjaśnił bowiem, usuwając wątpliwości powzięte także w trakcie postępowania egzekucyjnego, że w wyroku

zostały zasądzone, poczynając od dnia 1 stycznia 2016 r., odsetki ustawowe za opóźnienie. Rację ma także Sąd Apelacyjny w (...), który w postanowieniu z dnia 28 lutego 2020 r., stwierdził, że wprowadzenie do kodeksu cywilnego po dniu 1 stycznia 2016 r. odrębnych odsetek ustawowych za opóźnienie i odsetek ustawowych winno znaleźć odzwierciedlenie w wyroku Sądu Okręgowego zasądzającego dochodzoną kwotę. Wyjaśnienia bowiem wymaga, że przed 1 stycznia 2016 r., a więc przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie, pojęcie odsetek ustawowych odnosiło się zarówno do odsetek kapitałowych (art. 359 § 1 i 2 k.c.), jak i do odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) – w obu przypadkach były należne odsetki ustawowe. Uległo to zmianie właśnie z dniem 1 stycznia 2016 r., gdy weszła w życie zmiana art. 359 § 2 k.c. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1830) zmieniła zarówno art. 359 k.c., jak i art. 481 k.c. W wyniku tej nowelizacji obecnie wyróżnia się dwie odrębne instytucje, a mianowicie: odsetki ustawowe (o których mowa w art. 359 § 2 k.c.) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie (które zostały uregulowane w art. 481 § 2 k.c.). Wobec dokonanego przez ustawodawcę rozróżnienia odsetek, a także przyjęcia w powyższym zakresie odrębnej regulacji prawnej, należy mieć na uwadze, że niektóre orzeczenia wydane na przełomie omawianych zmian, w szczególności gdy pozwy były wnoszone przed tymi zmianami, mogły wymagać wykładni celem doprecyzowania rodzaju zasądzonych odsetek.

Wskutek dokonanej wykładni nie doszło do zmiany wyroku na korzyść powoda. Zmiana przepisów nie mogła spowodować zmiany charakteru żądanych odsetek, gdyż są one nierozdzielnie związane z rodzajem roszczenia, którego powód dochodził. W orzecznictwie przyjmuje się, że od pozwanego członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością można zasądzić jedynie odsetki za jego własne opóźnienie, albowiem nie jest on związany żadną umową z wierzycielem, a zatem wierzyciel nie powinien uzyskać odsetek kapitałowych. Przypomnieć należy, że roszczenie dochodzone na podstawie art. 299 k.s.h. ma charakter roszczenia odszkodowawczego, a zatem w tym przypadku należne są odsetki za opóźnienie, dłużnik bowiem nie korzysta z kapitału wierzyciela, a opóźnia się jedynie z zapłatą należnego wierzycielowi odszkodowania. Wykładnia

wyroku nie opierała się zatem na nowych dowodach lub na zmianie okoliczności faktycznych, a zatem była dopuszczalna. Powód już w pozwie ukształtował swoje roszczenie, wskazując jako podstawę prawną art. 299 k.s.h. Na późniejszym etapie postępowania nie doszło do jego modyfikacji. Żądanie zasądzenia określonego rodzaju odsetek zostało zatem wyrażone już na początku postępowania, tj. w pozwie, stosownie do stanu prawnego obowiązującego w dacie jego wniesienia. Co przy tym istotne, merytoryczna treść wyroku odpowiada żądaniu pozwu, tj. Sąd Okręgowy zasądził wszystkie kwoty objęte pozwem wraz z ustawowymi odsetkami od dat wskazanych w pozwie, w związku z czym powództwo nie zostało oddalone w żadnej części. Nie zostało zatem zawarte rozstrzygnięcie oddalające powództwo ponad odsetki ustawowe za okres od dnia 1 stycznia 2016 r., co byłoby konsekwencją uwzględnienia powództwa w części.

Wszystkie powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie, że oczywistą intencją Sądu Okręgowego było zasądzenie całej dochodzonej kwoty wraz z odsetkami, co też miało miejsce, a czemu nie przeczy nieuwzględniona zmiana stanu prawnego. Jedynie skutek ustawowego zróżnicowania odsetek na odsetki kapitałowe i odsetki za opóźnienie kwestia ta wymagała wykładni sądu, który wydał wyrok. Powstała zatem niejasność w treści wyroku, która budziła wątpliwości co do samego rozstrzygnięcia. Wskutek wykładni wyroku nie doszło do jego uzupełnienia lub zmiany, na co wskazywał pozwany. Sąd, przed którym było prowadzone postępowanie rozpoznawcze, jedynie doprecyzował charakter zasądzonych roszczenia odsetkowego, co odzwierciedlało tok myślowy, jakim kierował się przy wydawaniu orzeczenia.

Oczywiście, można byłoby rozważać, czy w tej konkretnej sytuacji nie byłoby lepszym rozwiązaniem skorzystanie z instytucji opisanej w art. 350 § 1 k.p.c., niemniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że instytucja wykładni orzeczenia, zawarta w art. 352 k.p.c., pozwala m.in. na wyjaśnienie niejasności powstałych w zakresie charakteru zasądzonych odsetek (zob. postanowienie SN z dnia 16 lutego 2012 r., III CZ 5/12).

W konsekwencji, zażalenie jako bezzasadne podlegało oddaleniu, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).